

KALENDER 2022

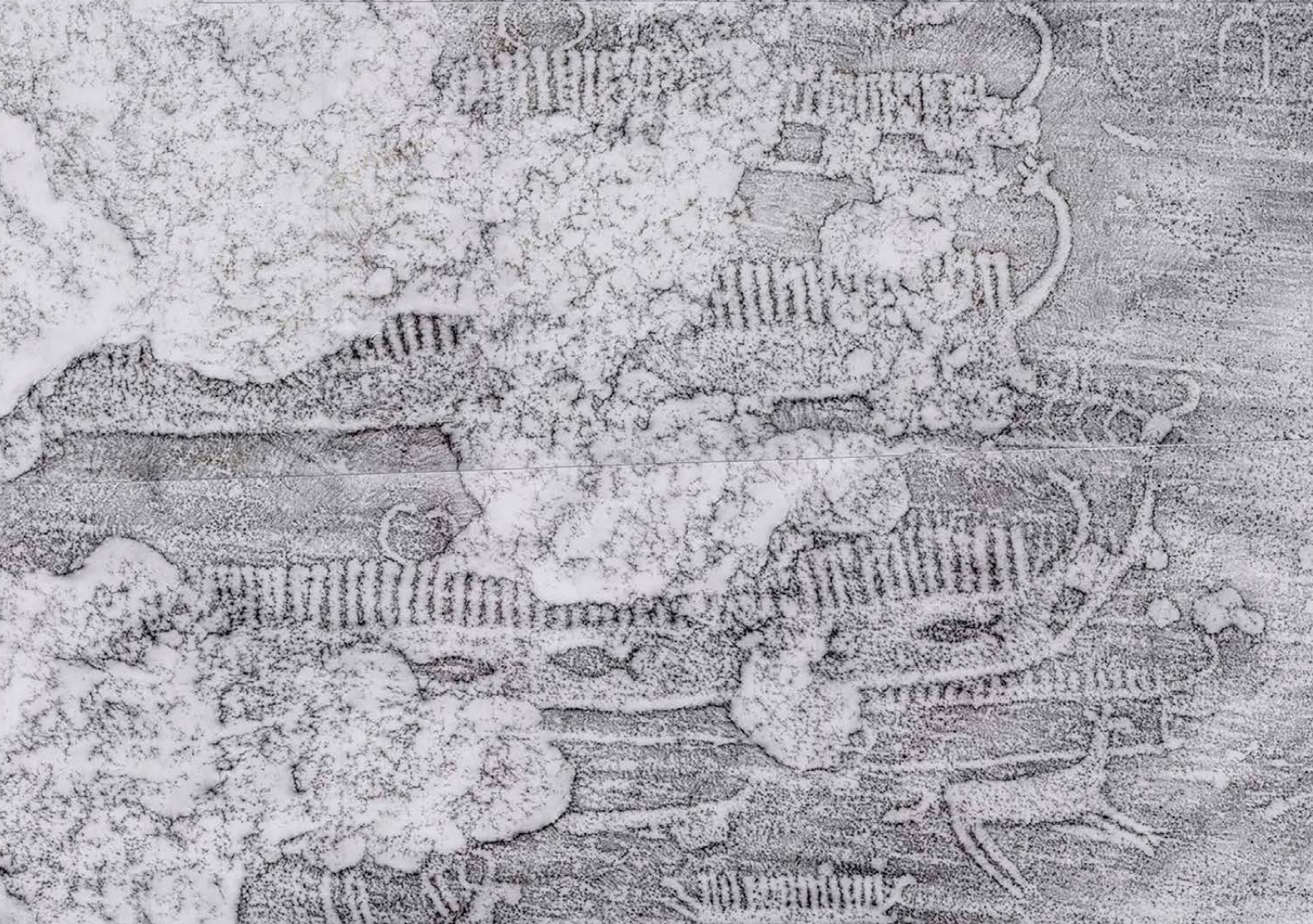
Kulturlandskapet

Släpljus över en liten häll i Färlev, Lysekils kommun, som upptäcktes 2006. Hällen är inte större än 1 m². Genom att den är helt översållad av bilder med varierande djup blir intrycket att den nästan liknar en tredimensionell skulptur. Motiven av skepp, skålgropar och skivhjul är vanliga symboler från bronsålderns föreställningsvärld. Hällen tycks utgöra ett koncentrat, ett eget mikrokosmos, av denna för oss okända världsbild. RAÄ-nr: Bro 703.

Januari 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v 52						1	2
v 1	3	4	5	6	7	8	9
v 2	10	11	12	13	14	15	16
v 3	17	18	19	20	21	22	23
v 4	24	25	26	27	28	29	30
v 5	31						

Denna hällristning i Skogetorp, Tanums kommun, hade varit känd sedan slutet av 1800-talet. Men när vi gjorde frottage på den kraftigt vittrings-skadade hällen upptäckte vi något nytt: det fanns utspårade motiv av fiskar i skrovet till den ena båten. Trots det kustnära läget och närmare 10 000 båtar på bohuslänska hållar är detta det första kända fiskmotivet. RAÄ-nr: Tanum 487:1.

Februari 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v5		1	2	3	4	5	6
v6	7	8	9	10	11	12	13
v7	14	15	16	17	18	19	20
v8	21	22	23	24	25	26	27
v9	28						

Nästa steg i dokumentationsprocessen efter släpljusfoto och frottage-teknik är att tillfälligt måla upp motiven med kritvatten som sedan regnar bort. Andreas målar här i en nyfunnen håll på gården Mörk i Strömstads kommun. Trots sitt enkla utförande lyckas hållbilderna ibland förmedla en känsla av rörelse. Här tycks några människor ta sats för att använda sig av slungor i händerna. RAÄ-nr: Hogdal 479.

Mars 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v 9		1	2	3	4	5	6
v 10	7	8	9	10	11	12	13
v 11	14	15	16	17	18	19	20
v 12	21	22	23	24	25	26	27
v 13	28	29	30	31			

Den tillfälligt uppmålade hållristningen fotograferas med skalstock och norrpil. Miljöbilder är viktiga för att det sedan skall kunna gå att återfinna platsen när kritan sköljts bort. Inte minst för att förhindra att oavsiktliga skador uppstår vid markarbeten. Denna motivrika hållristning påträffades på gården Assleröd i Sotenäs kommun. RAÄ-nr: Askum 697:1.

April 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v13					1	2	3
v14	4	5	6	7	8	9	10
v15	11	12	13	14	15	16	17
v16	18	19	20	21	22	23	24
v17	25	26	27	28	29	30	

Upptäckten av den första kända hållristningen i Mo socken, och dessutom på östra sidan av Bullarsjöarna, väckte naturligtvis en viss nyfikenhet. Tommy svarar här på frågor från de närmast berörda. Hållristningen ligger på gården Mörken och består bara av 12 skålgropar. Läget på en liten slät håll omgiven av åkermark är dock typiskt. På de omgivande bergen finns också en stor mängd rösen och stensättningar som förstärker intrycket av en lokal bronsåldersbygd i Tanums kommuns inland. RAÄ-nr: Mo 233.

Maj 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
V 17							1
V 18	2	3	4	5	6	7	8
V 19	9	10	11	12	13	14	15
V 20	16	17	18	19	20	21	22
V 21	23	24	25	26	27	28	29
V 22	30	31					

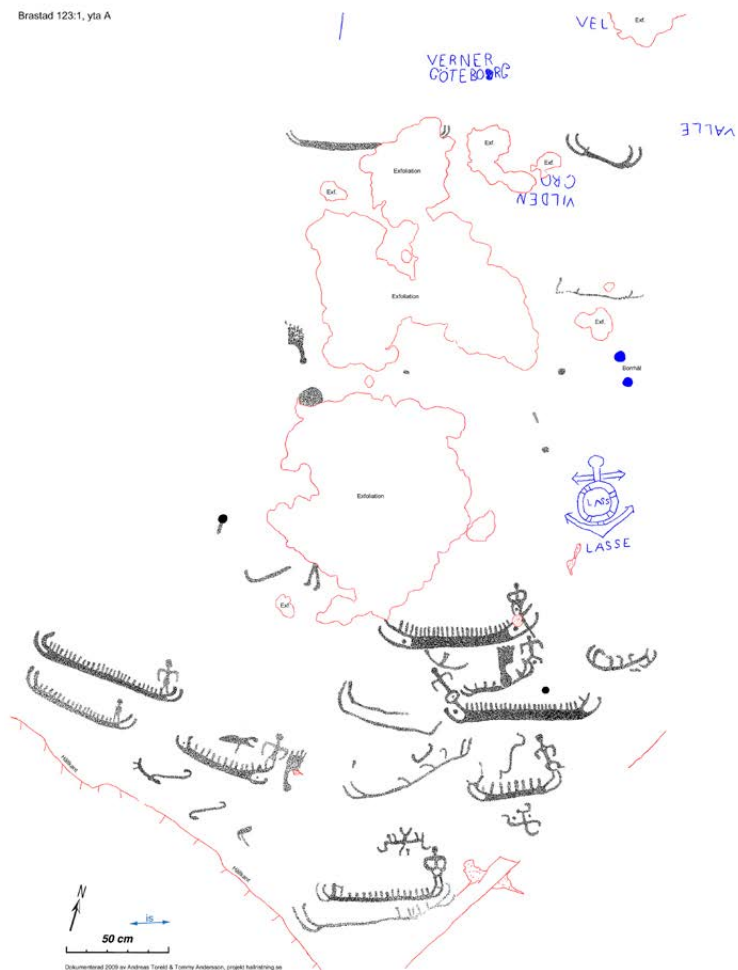
På denna håll i Skulevik, Munkedals kommun, hittades på 1920-talet några djupa skålgropar som gavs omdömet: "synnerligen väl utsvarvade, varför deras ålder synes misstänkt ringa". Under rötterna till en granstubbe fann vi dock sex skepp typiska för den yngre bronsåldern. Hällristningen ligger ovanligt lågt, endast 11,88 meter över dagens havsytta. När skeppen ristades måste havet, som syns i bakgrunden, ha legat i direkt anslutning till hällen. RAA-nr: Foss 37:1.

Juni 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v 22			1	2	3	4	5
v 23	6	7	8	9	10	11	12
v 24	13	14	15	16	17	18	19
v 25	20	21	22	23	24	25	26
v 26	27	28	29	30			

Brastad 123:1, yta A

Tommy står vid en hållristning på kanten till det jättelika stenbrottet i Rixö, Lysekils kommun. Några hållbilder som låg ännu närmare havet sprängdes bort i början av 1900-talet. I bakgrunden syns en oljetanker ligga på redan i Brofjorden. På den kalkerade dokumentationen till höger syns både skepp av äldre järnålderstyp och sentida ristningar med maritim anknytning (markerade med blått). RAÄ-nr: Brastad 123:1.

Juli 2022

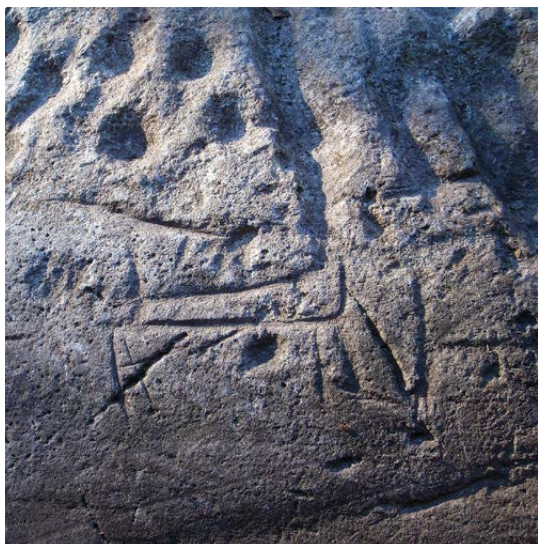
	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v 26					1	2	3
v 27	4	5	6	7	8	9	10
v 28	11	12	13	14	15	16	17
v 29	18	19	20	21	22	23	24
v 30	25	26	27	28	29	30	31

På Orust finns få föreställande figurer, men desto fler skålgropar. Den främsta anledningen är att berggrunden inte utgörs av den jämna, homogena granit som återfinns i norra Bohuslän, utan oftare av en ojämn och lättvittrad gnejs som inte lämpar sig för mer avancerade motiv. På bilden syns några nyfunna skålgropar på gården Rom. De har knackats in i de mörka stråken av hårdare och jämnare diabas. RAÄ-nr: Tegneby 516.

Augusti 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v 31	1	2	3	4	5	6	7
v 32	8	9	10	11	12	13	14
v 33	15	16	17	18	19	20	21
v 34	22	23	24	25	26	27	28
v 35	29	30	31				

På den uppstickande bergknallen i Torp, Uddevalla kommun, finns mer än 550 skålgropar och 130 rännor. De flesta hållristningar är, trots namnet, egentligen inknackade. Men på det täljstensliknande, mjukare berget som finns här upptäckte vi också inristade figurer. På närbilden syns en skuren djurfigur som är äldre än den inknackade rännan ovanför. RAA-nr: Skredsvik 101:1.

September 2022

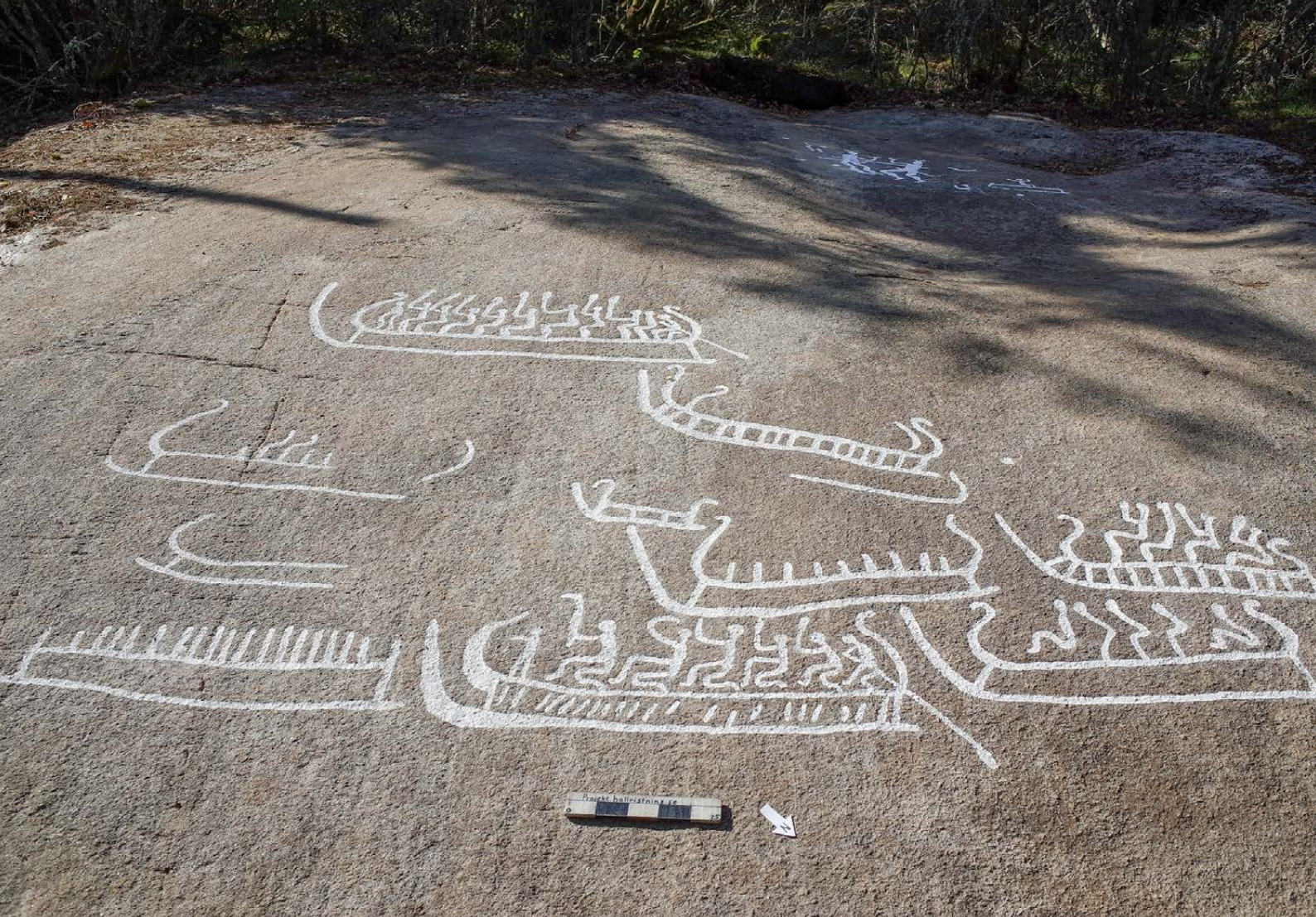
	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v 35				1	2	3	4
v 36	5	6	7	8	9	10	11
v 37	12	13	14	15	16	17	18
v 38	19	20	21	22	23	24	25
v 39	26	27	28	29	30		

Ingen historisk period har ödelagt så många hållristningar som stenhuggarepoken under början av 1900-talet. Det gäller både platser som var kända redan under 1800-talet och nyfynd som den här i Arendal, Tanums kommun. Mellan tallstammarna till höger skimtar ett löst block med fler människofigurer. Det stora blocket som tagits ut nedanför stridsscenen återfanns dock aldrig. RAÄ-nr: Tanum 2365.

Oktober 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
V 39						1	2
V 40	3	4	5	6	7	8	9
V 41	10	11	12	13	14	15	16
V 42	17	18	19	20	21	22	23
V 43	24	25	26	27	28	29	30
V 44	31						

Även om vi aldrig fullt ut kan förstå vad skaparna av hållristningarna ville förmedla så finns det en mängd information att hämta ur dessa bilder. Bilder av båtar kan innehålla en stor detaljrikedom, både vad gäller konstruktion och hur de framfördes. På hållen i Rogstad, Strömstad kommun, ser vi att två skepp har en stående person som agerar utkik i fören, följt av knästående paddlare och en person med styråra i aktern. RAÄ-nr: Skee 620:1.

November 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v 44		1	2	3	4	5	6
v 45	7	8	9	10	11	12	13
v 46	14	15	16	17	18	19	20
v 47	21	22	23	24	25	26	27
v 48	28	29	30				

Bilder av vagnar kan också vara väldigt detaljerade. Ofta har ett så kallat tydlighetsperspektiv använts. För att få med så många viktiga detaljer som möjligt visas motivet ur olika perspektiv samtidigt. Hästarna och de fyrekrade hjulen skall ses från sidan, medan vagnskorgen och dragstången skall ses från ovan. Den nyupptäckta vagnen finns i Holländaröd, Lysekils kommun. RAÄ-nr: Brastad 128:1.

December 2022

	måndag	tisdag	onsdag	torsdag	fredag	lördag	söndag
v 48				1	2	3	4
v 49	5	6	7	8	9	10	11
v 50	12	13	14	15	16	17	18
v 51	19	20	21	22	23	24	25
v 52	26	27	28	29	30	31	

KULTURLANDSKAPETS KALENDER 2022 har som tema Bohusläns hällristningar. Denna 3000-åriga bildskatt skiljer sig på många sätt från andra fornlämningar. Få fornlämningar är så uppenbart gjorda för att kommunicera. Genom de olika motiven kan var och en av oss få ta del av bronsålderns och den tidiga järnålderns idévärld. Ett av syftena med att knacka in bilderna i den hårda berggrunden bör ha varit att kommunicera med just oss, med framtida generationer. Det är som om bilderna manar oss till eftertanke och reflektion. Hur detta bildspråk skall utläsas kommer vi aldrig att kunna enas om – och det är kanske just det som gör det så fascinerande. Det finns inget givet facit. Det är på sätt och vis en mycket demokratisk fornlämning. Alla får lov att tolka hällbilderna utifrån sitt eget perspektiv. Det går också att själv besöka och uppleva hällbilderna på plats ute i landskapet.

DET ÄR EN GAMMAL SANNING att en hällristning alltid upplevs bäst på plats. Gör gärna besöket i släpljus vid solnedgången eller efter mörkrets inbrott i skenet av en ficklampa. Men det är inte alltid som hällristningar är så lätta att se om inte platsen har tillgängliggjorts för besökare. Mycket få platser är idag fornvårdade och skyltade. Hällen kan vara överväxt av både lavar, mossor och slyskog. Bergytan är ofta vittrad och motiven kanske bara är ett par millimeter djupa. Då kan det underlätta att ha med sig en bra bilddokumentation av hällristningen man besöker.

I ÅRETS KALENDER BJUDS DU PÅ EN RESA genom Bohuslän och får se ett urval av de hällristningar som av olika anledningar etsats sig fast i minnet hos Kulturlandskapets medarbetare Andreas Toreld. Andreas har under de senaste tjugo åren, tillsammans med kollegan Tommy Andersson, dokumenterat bildinnehållet på mer än 2000 hällar i Bohuslän, från Orust i söder till Strömstad i norr. Fältarbetet drivs och bekostas av Stiftelsen för dokumentation av Bohusläns hällristningar. Alla bilder i kalendern är tagna vid Stiftelsens arbete. Dessa bilder, och tusentals andra, återfinns på hemsidan: hallristning.se. För att finna fornlämningen i landskapet går det att använda den digitala söktjänsten Fornsök och där söka på dess RAÄ-nr.

Kulturlandskapet arbetar både med uppdrag och egna projekt inom ämnesområdena arkeologi, kulturhistoria, samhällsplanering, kunskapsförmedling, arkitektur och forskning. Läs mer på kooperativets hemsida.

Kulturlandskapet

Kulturlandskapet
Ekelidsvägen 5
457 40 Fjällbacka

Hemsida: www.kulturland.se
E-post: kontakt@kulturland.se
Telefon: 0525-323 53